

Handläggare
Sami Persson-Hentunen
Telefon: 0850819427**Till**
Farsta stadsdelsnämnd
2020-04-16

Nya riktlinjer för familjerätt

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen av förslag till nya riktlinjer för familjerätt.

Sammanfattning

Ny lagstiftning och nya föreskrifter inom det familjerättsliga området har trätt i kraft under 2018 och 2019. Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) har också tagit fram nya allmänna råd. Med anledning av detta föreslås en revidering av Stockholms stads riktlinjer för familjerätten. I dagsläget finns även flera olika riktlinjer inom området och förslaget innebär även en sammanslagning av dessa till ett gemensamt dokument.

Förvaltningen ställer sig positiv till revideringarna utifrån det aktuella regelverket och anser att riktlinjerna tydliggör familjerättens ansvarsområden. Förvaltningen föreslår några revideringar gällande våld, skyddade personuppgifter och barns rättigheter.

Bakgrund

Nya adoptionsregler trädde i kraft under 2018. Syftet med den nya lagstiftningen var dels att barnets bästa skulle få större genomslag i adoptionsprocessen, dels att par som är sambo skulle få adoptera på samma sätt som gifta par. Föräldraskapsstödet utökades därför med ett nytt kapitel och dessutom instiftades en ny lag om adoption i internationella situationer. Under 2019 ändrades även lagstiftningen om faderskap och föräldraskap.

Nya regler finns bland annat om barn som kommit till genom assisterad befruktning av en ensamstående kvinna. Nytt är även utredning och fastställande av faderskap vid korrigerad könstillhörighet, utredning och fastställande av föräldraskap samt utredning och fastställande av faderskap om barnet har sin hemvist utomlands. Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd

(MFoF) har därutöver tagit fram nya allmänna råd och vägledningar.

Utifrån dessa förändringar har det funnits ett behov av att revidera Stockholms stads riktlinjer för familjerätt så att de överensstämmer med det aktuella regelverket. Socialnämnden har därför utarbetat ett förslag till nya riktlinjer.

Kommunstyrelsen har remitterat förslaget till ett antal instanser, bland annat Farsta stadsdelsnämnd, för yttrande senast den 23 april.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för individ- och familjeomsorg, i samråd med Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning¹.

Remissen i sammanfattning

I förslaget har riktlinjer för familjerätten uppdaterats i enlighet med det nya regelverket och de nya rekommendationerna. Inom Stockholms stad finns det i dagsläget flera olika riktlinjer inom det familjerättsliga området: för adoption, för utredning av faderskap samt för vårdnad, boende, umgänge och namn. I samband med översynen har dessa riktlinjer nu även slagits samman till det gemensamma dokumentet Riktlinjer för familjerätt. Syftet är att förenkla och skapa en mer sammanhållen bild av familjerättens ansvarsområden.

De föreslagna riktlinjerna är uppdelade i fem olika kapitel. Det första behandlar övergripande bland annat det aktuella regelverket, allmänna råd och föreskrifter, handböcker och metodstöd och ansvarsfördelning. Det andra kapitlet belyser barnets bästa och hur Barnkonventionen som lag sedan den 1 januari 2020 påverkar myndigheters verksamhet och beslut.

Kapitel tre, fyra och fem beskriver mer detaljerat de olika ansvarsområden som familjerätten arbetar med. Kapitel tre fokuserar på faderskap och föräldraskap, bland annat hur detta fastställs om barnet kommit till genom assisterad befruktning, om föräldern ändrat könstillhörighet eller om barnet har sin hemvist utomlands. Kapitel fyra behandlar adoption och beskriver

Farsta stadsdelsförvaltning
Avdelningen för individ- och familjeomsorg

Storforsplan 36, 11 tr.
Box 113
123 22 Farsta
Växel 08-50818000
Fax
farsta@stockholm.se
stockholm.se

---

¹ Sedan den 1 januari 2014 har stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Skarpnäck en överenskommelse om en gemensam enhet för handläggning av ärenden som gäller familjerätt. Enheten tillhör organisatoriskt och lokalmässigt Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning. Verksamheten benämns Familjerätt Sydost och ansvarar för all handläggning av familjerättsärenden för de tre stadsdelsnämnderna.

handläggningen av adoptionsärenden. Kapitel fem beskriver arbetet med vårdnad, boende och umgänge, bland annat hur familjerätten ger föräldrar hjälp med att träffa avtal om detta och hur vårdnad, boende och umgänge utreds inför att domstol ska avgöra frågan. Riktlinjerna ställer även särskilda kompetenskrav för handläggning av familjerättsliga ärenden.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser det som angeläget att de nya riktlinjerna revideras i enlighet med aktuella regelverk för det familjerättsliga området. Förvaltningen anser även att sammanslagningen av familjerättens olika riktlinjer till ett gemensamt dokument skapar en ökad tydlighet av familjerättens ansvarsområden och arbetets inriktning. Detta gäller i synnerhet nya medarbetare inom familjerätten, liksom de stockholmare som kommer i kontakt med verksamheten.

Förvaltningen föreslår att begreppet ”bevittnat våld” på sidan 40 ersätts med begreppet ”upplevt våld”, så att man använder samma begrepp som i stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2020. Det programmet slår fast att barn sällan bara bevittnar våld utan även upplever det med sina andra sinnen.

Förvaltningen föreslår även ett tillägg under rubriken ”Skyddade personuppgifter” på samma sida, i form av en hänvisning till den stadsövergripande policyn om skyddade personuppgifter med riktlinjer till nämnder och styrelser. Personer med skyddade personuppgifter är i alla sammanhang en särskilt utsatt målgrupp och det är därför av högsta vikt att familjerättens riktlinjer vägleder chefer och medarbetare på ett korrekt sätt.

Förvaltningen ser det som positivt att förslaget tydligt markerar att Barnkonventionen nu är svensk lag. Barns rättigheter i de olika situationer där familjerätten blir involverad beskrivs i varje kapitel. Förvaltningen föreslår att nämnda rättigheter tydligare kopplas till de olika artiklarna i Barnkonventionen för att synliggöra den röda tråden från lagstiftning till praktik.

Förvaltningen anser vidare att kapitlet Faderskap och föräldraskap behöver klarspråksgranskas. Det förekommer stycken som är svårlästa på grund av långa, komplicerade meningar. Ett exempel: *”Utredaren ska även informera modern om barnets rätt att få ta del av uppgifter om donatorn enligt 6 kap. 5 § och 7 kap. 7 § lagen om genetisk integritet m.m. och att barnet har rätt att få sina uppgifter noterade i den särskilda journal som innehåller uppgifter om*

donatorn och att ta del av de uppgifter som antecknats i journalen som avser andra personer som tillkommit med könsceller från samma donator.”

Förvaltningen har även uppmärksammat socialförvaltningen på den oklara användningen av begreppen maka och make på sidan 14, om utredningen när ett samkönat par genomgått assisterad befruktning. Detta skulle behöva förtydligas.

- *Om ett barn har tillkommit genom assisterad befruktning med samtycke av den kvinna som var moderns **make**, registrerade partner eller sambo vid tidpunkten för den behandling som ledde till barnets tillkomst ska utredningen göras i FÖR-protokoll.*
- *Om modern har genomgått en insemination eller befruktning utanför kroppen enligt 6 eller 7 kap. lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m. med samtycke av en kvinna som var moderns **maka**, registrerade partner eller sambo och det med hänsyn till samtliga omständigheter är sannolikt att barnet har tillkommit genom behandlingen, ska den som har lämnat samtycket anses som barnets förälder.*
- *Den kvinna som ger sitt samtycke ska vara sambo, registrerad partner eller **make** vid tidpunkten för den behandlingen som ledde till barnets tillkomst.*

Förvaltningen har varit i kontakt med Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning och instämmer i de synpunkter som de har framfört. De ser det som positivt att de föreslagna riktlinjerna förtydligar att frivilliga samarbetsamtal vid skilsmässor och separationer omfattas av socialtjänstsekretess. Detta har hittills varit otydligt och därför hanterats på olika sätt i staden. De har även en farhåga om ökad arbetsbelastning och utökade kostnader för DNA-prover och tolkavgifter. Anledningen till detta är att familjerätten fått utökad möjlighet att medverka vid fastställandet av faderskap när barnet har sin hemvist utomlands. Det rör sig dock om en utökad behörighet, inte en skyldighet att utreda.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Farsta stadsdelsförvaltning
Avdelningen för individ- och familjeomsorg

Storforsplan 36, 11 tr.
Box 113
123 22 Farsta
Växel 08-50818000
Fax
farsta@stockholm.se
stockholm.se

Kerstin Sandström
Stadsdelsdirektör

Therese Grahn
Avdelningschef

Bilaga

Socialnämndens förslag till riktlinjer för familjerätt

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Kerstin Sandström, Stadsdelsdirektör	2020-03-31
Therese Grahn, Avdelningschef	2020-03-31